

## Angst.

---

Vi leder an her i landet i bytte av «fossil-biler» og over til elektriske biler. Prosentvis er det ikke noe annet sted i verden med så mange ikke-forurensende biler - og i september solgte vi flere e-biler enn de gamle «fossile». Det er bra! E-biler er relativt billige i Norge, vi har ganske billig strøm og vi får visse fordeler med parkering, bompenger osv. Vel og bra. Men vi har fått en ny sykdomsdiagnose, da: Rekkeviddeangst. Vi kjører fra ladestasjon til ladestasjon. Vi husker alle den diagnosen vi kunne få for noen år siden: Askefast, etter vulkanutbruddet på Island. Og nå altså Rekkeviddeangst.

Rema 1000 har kommet opp med en helt ny angst i en reklame i det siste: Taleangst. Dere har kanskje sett den på TV allerede. Det er en mann som styrer hele hjemmet sitt ved å prate: slå på lys, tenn peisen, sett over kaffen, lås døra – alt er talestyrt i hjemmet hans. Så skal han til tannlegen en dag, går ut med «lås døra» og hos tannlegen får han en bedøvelsessprøyte i munnen før tannarbeidet begynner. Det er bare det at han blir ganske hoven i munnen og da han kommer hjem og skal inn, så virker ikke «åpne døra» lenger. Systemet kjenner ham ikke igjen på stemmen. Så han står der i pøsende regnvær da og brøler «åpne døra», men kommer ikke inn. Naboene kommer hjem etter hvert og låser seg lett inn i sin leilighet med en vanlig nøkkel. Altså: det enkle er ofte det beste .... i beste Rema stil.

Så hva har nå dette med data og oss og gjøre! Tja, kanskje ikke så veldig mye i dag, men dette er nok noe vi må begynne å ta mer hensyn til. Det er ganske mange situasjoner der smartmobilen vår IKKE kan være tom for strøm: e-billetter på fly, bane, trikk, buss (veldig pinlig å stå der i kontrollen og ikke få opp billetten sin), i butikken når du skal betale med Vipps, Google Pay, Apple Pay eller alle de nye berøringsfrie betalingssystemene der ute nå (igjen pinlig å stå i kassen «uten betalingsmidler»), dersom du skal gå et sted og bruker GPS på mobilen for å finne veien (ikke så bra å komme halvveis – og så står du der uten hjelp) - og det er sikkert mange flere situasjoner der vi er ganske avhengige av en oppladet mobil. Og snart kommer det nok kredittkort og førerkort også på mobilen. Så uten en oppladet mobil får du ikke gjort stort – du kan kanskje ikke bekrefte hvem du er engang. Nå finnes det en type ladebatterier i butikken. Og disse kan gi deg en oppladning når du trenger det – men det kan ta litt tid.

«Talestyring» er besnærende da! Vi får en følelse av (uinnskrenket) makt. Lås døra, tenn peisen, på med lyset, sett på musikk osv. Kanskje kommer det flere ganske snart: Luft bikkja, vask gulvet (der er vi nesten allerede), stryk skjorta, betal husleia, skift sengetøy. Det er det nye, store: Internet of Things (tingenes internett) der alt kobles sammen med alt, og spesielt en «kommandoenhet» som styrer alt og lar seg styre av deg ved talens bruk. Både Apple og Google har kommet opp med slike bokser – i en litt primitiv første-versjon. Men mulighetene er bygget inn. Og nå forstår de også norsk! Du kan også spørre boksen om hva du vil; den er koblet til internett. Hvem var tippoldefaren til dronning Elisabeth? Hvem er ordfører på Utsira? Hvor mange penger har jeg på kontoen min? (dette er kanskje ikke noe av det første som kommer ....) Blir det regn i morgen? Når var det Hansemann hadde bursdag igjen?

Men til nå er disse enhetene ganske strenge: det skal ikke mye til før stemmen din forandrer seg såpass at den ikke kjenner deg igjen. Sprøyte hos tannlegen, som nevnt – eller en forkjølelse, sår hals, tett nese, en litt for lang «tur på byen» osv. Skal man være oppmerksom på.

En del smartmobiler har begynt å få kontakt med deg på andre måter: fingeravtrykk, fjeset ditt, øyeskann. Dette virker nå ganske bra. Særlig fingeravtrykk er det mange som bruker for å identifisere deg og derved låse opp mobilen. Du kan sette mobilen opp med avtrykkene fra flere enn bare en finger – og det er ganske lurt å gjøre dersom du for eksempel får et sår på fingeren din eller et slitt finger-avtrykk. Så du kan prøve flere fingre om du har problemer med å komme inn. Fungerer ganske bra! Og du kan alltid bruke pinkoden om det skjærer seg.

Ansiktsgjenkjenning er det siste nye. Du viser deg frem for kameraet på mobilen og så er det et ganske sofistikert program inni der som måler avstand mellom øynene, lengde på nese, hvor høyt ørene sitter, rynker osv. for å kjenne deg igjen. Akkurat hva som måles og hvordan det gjøres er hemmelig av sikkerhetsgrunner. Igjen, så er det begrensninger: hvis du er hoven i ansiktet, sår, skrammer, kviser, ubarbert .... kan påvirke målingene. Men pinkoden er alltid der som siste forsvar.

Et annet stort felt for automatisering er bilkjøring. Vi har vel alle sett James Bond filmer der alt er automatisk. Ingen trenger å sitte inni bilen en gang (hva nå det er godt for). Mange systemer er tatt frem for å kjøre bilen automatisk eller «halv-automatisk» der vi får hjelp til å rygge, parkere, holde oss i kjørefeltet vårt, passe avstand til bilen foran, holde riktig hastighet, på og av med lys etter behov og det er mange, mange flere greier. Omtrent alt dette er nå tilgjengelig, men det koster.

Neste «arena» er hjemmet ditt. Alt blir automatisert. Kjøleskapet bestiller melk via internett når det finner ut at du har lite igjen. Det er vanskelig å liste opp alt som nå begynner å komme på markedet. Noe er bra – og noe er kanskje ikke så brukbart eller brukervennlig.

Men altså, pass på å ikke få bedøvelsessprøyte hos tannlegen hvis du vil hjem igjen!